

Ese detrei ori in septemana: Mercuri-a, Vineri-a si Domine-a, candu o cõla intrãga, candu numai diumetate, adeca dupa momentulu impregiurãtorilor.

Pretulu de prenumeratiune:

pentru Austria:	
pe anu intregu	8 fl. v. a.
" diumetate de anu	4 " " "
" patriariu	9 " " "
pentru Romani'a si strainetate:	
pe anu intregu	16 fl. v. a.
" diumetate de anu	8 " " "
" patriariu	4 " " "

ALBINA.

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespundinti a-i nostri, si d'adretulu la Redactiune **Josefstadt, Lange Gasse Nr. 43**, unde suntu ase adresã si corespondintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea sau speditiur'a; cate vorfi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuncie si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde cate 7 cr. de linie repetitile se facu cu pretu scacliatu. Pretulu timbrului cate 30 or. pent. una data, se antcipa.

Invitare de prenumeratiune

la

„ALBINA“

Cu 1 iuliu v. incepem semestru nou, pentru care deschidem prenumeratiune. „ALBINA“ va aparã castã pana acumã, adeca de trei ori in septemana.

Pretulu de prenumeratiune pent. Austrã

pre unu anu intregu	8 fl. v. a.
" 1/2 de anu	4 fl. v. a.
" 1/4 " "	2 fl. v. a.
pentru Romani'a si strainetate	
pre unu anu intregu	16 fl. v. a.
" 1/2 de anu	8 fl. v. a.
" 1/4 " "	4 fl. v. a.

Dd. prenumeranti sunt rogati a inservi curatu numele si conumele, locuintã si postã din urma. Banii se se adreseze redactiunii in Viena, Josefstadt, Lange Gasse nr. 43.

Redactiunea.

Viena 19 iunie/1 iuliu 1868.

Raru se gasesce cate unu deputatu in dietã Ungariei carele cu ocaziunea a-legerii sale pentru acẽsta legelatiune se nu fie promis alegatorilor sei cã va pledã pentru eliberarea caldarilor din captivitateã dloru finanti, pentru inlesnirea cumperarii de sare si desclinitu pentru stergerea monopolului de tutunu (tabacu), precum preste totu va staruã contra veri carui monopolu. Intrandu inse in dieta, majoritatea acelorã deputati se grupã in jurulu dlui Deak, si noi diseramu unu remasu bunu tuturor sperantieloru nãstre de amelioratiuni politice si materiali; cãci a sperã de acẽstea de la deakisti, ar insemnã a nu-i cunoãce.

Nu ne acceptamu dara la stergerea monopolului, atatu de daunosu intereselorã materiali ale economului, inse nu credeãmu cã i se va adauge si altu monopolu nou, si inca nu materialu dar moralu. Cu tãte acẽstea eca acestu monopolu nou: patriotismulu! care prin foile oficiãse ni se presenta ca secestratu pe sãmã guvernului, ca monopolisatu de oficiali si de organele lorã. Romaniloru li se imputa de foile guvernamentale cã vor sfãsiarea tierii, cã sunt dacoromanisti, daca pretindu satisfacerea conditiuniloru de esistintia natiunala. Slaviloru, daca trimitu o petitiune lui Dobrzansky, li se imputa panslavismu si cã o multime de aginti rusesci cutriera Ungariã de medianõpte. Opositiuni unguresci i se imputa simbria prusẽca. Astfelu, daca tãta lumea e peatãsa, cine remane patriotu, cine are patriotismu? Nescimintitu cã oficiãsele, ele si numai ele!

Cislaitaniã scie cã intre ea si soratã sa Transilvania esiste si trebe se fie o paritate. Oficiãsele cislaitanice pentru a raspunde acẽstei paritati, crediura de trebuintia ca si densele se prochiame patriotismulu dreptu monopolu alu lorã. In virtuteã acestui monopolu apelãza la guvern se pedepsẽca pe clericali si diurnalele lorã cã dicu le agitãza contra legiloru confesiunale. In adevèru asemenea maniera nu s'a mai pomenitu, ca insusi unu diurnalu in zelulu seu oficiãse se provõce guvernulu a face procesu altui diurnalu din cauza cã nu e de o parere cu densulu! Se ne mirãmu de acẽstã, dar nu prẽ tare, cãci se petrecu in Austro-Unguriã si alte lucruri nenaturale.

E de prisosu a spune cã noi suntemu departe de consentiementulu cu clericali, dar totu asiẽ departe suntemu de mesurãle ce le recomandã oficiãsele.

In credintia nãstra, libertatea prin libertate trebe se se intemeze, nu prin pedepse, nu prin temnitie au prin bataia. Guvernulu libertatii pãte fi purure securu de spriginulu poporaloru, cãci nu se gasesce astadi neci o natiune care se lupte pentru servitute. Guvernulu care nu scie merge prin libertate catra intemeierea libertatii, acelã nu scie conduce statulu conformu recerintieloru moderne ale spiretului de constituionalismu, si uniculu pasu intieptu ce-i mai remane este — a face locu altuia.

Austrã in procedurã fatia cu tendintiele beserice pãte luã esemplu de la Italiã, de la Angliã, unde tocma se agita asemenea cestiuni fora se intrevina fortia. Cursulu naturalu nu pãte se fie stricaciosu, ci din contra va molcomã patimele ca se pãta preotimea veni la conchisiunea cã nu e vãrba de religiune nõua cãci dupa Cristosu nu se mai nascu religiuni nõue pentru popãra culte, ci totulu se face chiar intru interesulu beserice pentru a-i dã vechiulu caracteru de pre timpulu candu densã mergea in fruntea progresulidãr nu se opunea lui.

Asemene convingere generalisãndu-se in Europã, numai fãpte bune se vor potẽ sperã de la conciliulu ecumenicu ce S. S. Papã prin o bula publicata luni in 29 jun. l'a conchiamatu la Romã pe d'ã de 8 diecembre 1869.

La cauzele dreptu-marturisitoriloru.

(ab) Articululu de lege in causã celoru de confesiunea greco-orientale cum li dice legelatiunea, sãn a dreptu-marturisitoriloru, cum ii numesce bisericã, sãntiunãndu-se in 24 iunie a. c. de catra Imperatulu, sambetã trecuta adeca in 27 a. c. se publicã formalmente in dietã Ungariei, si asiẽ elu a intratu in validitate.

Pana acã, si mai vertosu pre catu timpu a statu acestu articulu de lege sub discusiune, oficiulu nostru de privighiatori credintiosi asupra intereselorã nãstre publice a fostu d'ã cercã si aretã (dupa cea mai curata precepere si consciintia a nãstra) partea buna si partea rea, folõsele si scaderile in cuprinsulu acelu articulu (sẽu mai bine dicendu proieptu de articulu de lege) a aperã si spriginã dispusetiunile bune si folositorie, a combate si indreptã cele mai pucinu bune sãn chiar daunõse. Ne magulesce credintia cã in tãte am corespunsu deplinu acestui oficiu.

Acum, dupa ce proieptulu a devenitu lege aptiva, formale, oficiulu nostru este a cam lasã la o parte defeptele legei, si a-i studiã si desvoltã mai vertosu partile bune sãn si numai bunisiõre, a le studiã si desvoltã de tãte laturile, si a combinã, astfelu de aplicare si realizare a lorã, in catu se tragemu din ele si dupa ele celu mai mare folosu posibilu, si se moderãmu unde si pre catu ar fi cu potintia chiar si eceptulu dispusetiuniloru celoru rele. Asiẽ precepem noi oficiulu nostru si loialitateã politiceã nõstre.

Conformu acẽsteia constatãmu nãinte de tãte cã acestu articulu de lege recunõce si garantãza bisericã nõstre ortodosse a) autonomiã, b) sinodalitateã. Va se dica: societatea bisericã acẽsteia este restituita in dreptulu seu de vietã canonica, normale. Acestu dreptu de sute de ani a fostu trasu la indoielã, mistificatu, abusatu, ignoratu candu din partea potestãtorulu politice, candu prin episcopatu, candu si d'o parte si de altã. Autonomiã erã, ce e dreptu, recunõscuta

in generalitate, mai vertosu pentru credintiosi din partile Ungariei si Banatulu, dar nefiindu ea definita si precisata, in fãpta degenerase in „autocratia“, casã carea o vedem si pana astadi custãndu si in florindu prin tãte diecesele nõstre. Sinodalitateã inca a fostu recunõscuta in principiu, dar asisdere nedefinita si organizata arbitramente ca unu aparatu in contra poporulu si mai vertosu in contra romanimeã.

In tãte, dreptulu si arbitriulu corõnei a fostu nemarginitu. Insusi autografulu Imperatulu din 24 dec. 1864, prin carele s'a decretatu despartirea ierarchiei romane de cea serbẽca, in punctulu seu finale reserãva espresu decisiunei imperatesci „tãte afacerile impreunate cu constituirea Metropoliã romane.“ Articululu nostru de lege a pusu capetu acestorã. Corõnei compete numai supremulu dreptu de inspectiune si de aprobare (§§ 3, 4, 7); legelatiunea si amministratiunea in „cauzele bisericesci, scolare si fundatiunale“ este constituionalu, (cãci acẽste cauze dupa §. 3 au a se „decide“, „regulã“, „aministrã“ si „guverna“ in congressu si prin congressu;) prin urmare episcopatulu trebe se fia respunsabile in furtiunile sale ce privescu acẽste cauze; poporulu trebe se fie scutitu de abusurile si volniciele clerului, clerulu de diosu emancipatu de despotismulu calugariloru si alu organeloru lorã, betii invetiatori si bete scõlele poporali mantuite de maltrãtori fora nũme si fora numeru!

O suta de cestiuni sunt de deslegatu si de regulatu; unu caote si intunecutu mare si invecitu are se fia spartu si luminatu, si in loculu lui creatã o ordine si sistema morale; dintr'o lume de confusiuni, retaciri si abusuri are se fia scõsu si curatitu si inaltiatu altariulu a deveratulu Ddieu, tatalu tuturorã, a celoru mici si mari de opotriva; — tãte acẽstea au se se facu nu mai multu prin regimu, nu prin episcopu sãn metropolitu sãn consistoriu sãn protopopu, ci prin natiunẽ, prin „congressulu bisericescu natiunale“, carele „catu mai curendu“ va trebũ se se conchiame, avendu a constã din 30 deputati din cleru, 60 lumeni, intre cesti din urma 10 din granitiã militare. (§. 6.)

Va se dica: *Congressulu bisericescu natiunale* este interesulu, folosulu, cestiunea si temã principale, ce articululu de lege in causã greco-orientaliloru ni infãtisieãza si pune la ordinea dilei. Deci acũ trebe se ne ocupãmu de acestu obiectu fora amenare, trebe se se ocupe toti cei ce pricepu insemnetatea cuvintelorã — „autonomia“ si „sinodalitate“, pre cari cuvinte legea citata ni le definesce in §. 3 asiẽ: „Credinciosii gr. orientali sunt indreptãtiti, intre marginile legiloru tieriã, a decide si regulã. ei de sine. in adunarile lorã bisericesci (congrese) — cauzele lorã bisericesci, scolare si fundatiunale referitorie la acẽstea, . . . si a le aministrã si guvernã ei de sine prin organele lorã proprie, intru intielesulu statuteloru ce se vor staveri in acẽste congrese si se vor intãri de Maicestate.“

Din parte-ne recunõscendu importantia, oportunitatea si chiar urgentia acẽstei cestiuni, o recunõscem de cestiune desõhisa, cestiune la ordinea dilei, si oferindu acum colõnele foii nõstre acelorã amici ai nostri, cari nãinte d'astã cu multu timpu ne recercara in asta privintia, asemenea tuturorã celorã ce se sentu indemnati a intrã in desbaterea acestui obiectu, noi insi-ne consecinti propusulu nostru d'ã nu preocupã, nu vom in-

trã numai de catu in discusiunea meritoria, ci lasãndu barbatiloru nostri de competintia timpu d'ã se orientã si sprimã, deocãmdata vom spune numai, cumca (in parereã nõstra) mai nãinte d'ã intrã in esintia lucrulu, d'ã ne apucã de insusi semburele acẽstei cestiuni. Principali, este neaperata trebuintia a ni comunicã opiniunile si a ne intielege asuprã unoru cestiuni prealabili, cari ni se obrudu indata ce numai cugetãmu la congressu, fora de a carorã potrivita si sanetõsa deslegare, congressulu pãtesefia sterpu sãn chiar funestu, pre cari cestiuni prealabili legea le-a lasatu neatĩse, le-a lasatu intieptiunei si ingrigirei nõstre, era pentru casulu candunõani-ar lipsi ingrigirea si intieptiunea, le-a lasatu unilateralitatiloru individuali sãn arbitriulu regimulu, de cari eventualitate inse se ne ferẽca Ddieu, cãci ea ar fi unu tristu documentu despre o neprecepere si nematuritate din partea nõstrã!

Pentru ca se fimu bine priceputi, vom amintĩ:

1. Legea a dispusu „convocarea catu mai curendu a congressulu“ (§. 6) „de catra metropolitulu“ (§. 3), dar timpulu lunã, diuã, are se se defiga, — de cine? — Cu ascultarea si respectarea votulu cui? — sãn ni este timpulu indiferrinte??!

Totu acẽstã stã despre loculu congresulu. —

2. Legea dispune compunerea congresulu din 90 de membri, 30 din cleru si 60 din lumeni, era intre acẽstia 10 din granitiã militare (§. 6); dar nu spune — *cati pentru fia-care diecesã?* — nu spune: *cum si unde se se facã alegerea?* — *cine este alegatoriu si cine alegibile?* — Cum se se legitimeze alegatorii si alegerea?

3. De diurne si rebonificarea speselorã caletoriei inca nu e prevediutu, manici fonduri disponibili n'avem.

4. Scimũ cã avemũ vr'o trei-dieci si cateva comunitati mesteeate, si in acẽstea mai in tãte romanii prevalescũ cu numerulu, scimũ si acẽca cã partea mai mare a cerutu despartirea si trecerea la ierarchia romana, dar cã acẽstã nu li s'a concesu si cã este se se inceree complanare cu serbii, si-apoi se se intenteze procesu formale; scimũ in fine cã acẽi vr'o 40,000 de frãti ai nostri in congressulu serbescũ nu vor fi reprezentati: — *se nu fie deci neci in alu nostru?* — sãn cum se fie??

5. Legea ni spune cã „cea d'antãia tema . . . va fi a stabiliã organizatiunea congreselorã“, (§. 7.) — dar dupa acẽstã cari obiecte vor fi cele mai intietorie? si ce pregãtiri ar fi necesarie pentru nãntarea lorã?

Eca-ve cestiunile prealabili, carorã se mai potũ adauge inca unele, despre cari vom continuã intr' altu numeru.

Partiã romana natiunala din Arãd.

(ai) Plansorile pentru apesarea nõstrã si pentru denegarea drepturiloru nationale, nu mai au capetu. Dara noi nu am privitu inca la fãptele nõstre cari insele ne slabescũ, ni strica, servescũ contrãtorulu de indemnũ.

Nu voiũ se vatemu pre cineva a nume, daca totusi consciintia lui i va siopti cã densulu e atinsu si caracterisatu prin fãptele ce le voiũ amintĩ mai la vale, apoi vinã e alu si nu a mea. Scopulu acestui articulu e numai a spune pe scurtu unele fãpte ce provinu din fãimã, de aurũ sãn din arogãntia cu care unulu pe altulu miosiorãza, vatemala, si asiẽ causã natiunaltã pe nesciute se slabescũ, se derima.

A. custatu natiunea si sub constituitiunea.

vechia candu inteliginti'a erá forte neinsemnata; si atornandu de la bunavointi'a clasei privilegiate, nu potea ca romana se-si radice glasulu, ba chiar capii bisericesci nu cutezau se pronuncie cuventulu nationalitatii cá li s'ar fi taiatu limb'a, ci numai pentrupoporu de si-radiceau vre-o plansóre, dar si ace'a suná in putstia, nu deveniá la vr'unu resultatu, si sub astfelu de presiuni, natiunea totusi pe nesentite s'a desceptatu, s'a intaritu, poporul a devenitu la cunoseinti'a de sine. A custatu natiunea si sub absolutismulu imperialu, cáci absolutismulu nationalu si astadi l'avemu; dar sub absolutismulu imperialu inteliginti'a nóstra delocu la inceputulu anului 1850 desí erá mica la numeru, totusi ca romana si-radica glasulu intru interesulu natiunei; si fiindu cá propasiá astfelu, dens'a s'a desvoltatu, a crescutu in numeru, a crescutu — ni se pareá — si in zelu. Intieleginti'a formá mai nainte numai o partita nationala neorganizata deplinu, fora programu, avea numai unu pntu de programu tiparitu intru inim'a sa: „Innaintarea interesulu nationalu“ si dens'a totusi avea respectu la locurile competente, cáci lumea vedeá o solidaritate, éra daca se si intemplá vr'o suferintia nedrépta cutarui membru alu partitei, intieleginti'a delocu si-radica glasulu, séu numai insciintiá locurilor respective cá se sente vatemata, si suferinti'a dupu potintia se aliná. Asié in a. 1861, persecutarea lui I. M. notariu comunalu a incetatu pentru cá G. P. prin o scrisóre catra agentulu D. incunoscintiá cá intieleginti'a ar fi miscata, E. M. pretoru in a 1863 prin consiliulu R. L. din caus'a necapacitatei fu cassatu, dar descoperindu intieleginti'a cá ar primá a nume reu, éra si aplicatu la postu mai naltu a tribunalului, care si astadi cu lauda l'ocupa. Din contra, candu s'a observatu cá solidaritatea intielegintiei e numai presupusa, falsa in realitate, atunci si cele mai drepte cause au cadutu. Cúre nu scie cá in 1865 contra intielegintiei romane n'au cutezatu magiarii a pasí cu ai loru, ci numai cate cu unu romanu renegatu, séu baremu indiferent? si daca in comitatulu Aradului romanii insisi nu s'ar fi invoitu d'a alege si dintre magiari; unu reprezentantu, toti reprezentantii ar fi fostu romani, dar in 1867 aveau romanii se aléga numai unulu, inse fiindu desbinati, reliciti, sedusi—cadiura; se alése magiaru, si la alegerea venitóre nu sum securu cá vor reesi baremu cu unu reprezentantu, daca parti'a contraria nu se va invoí se ni concéda unulu pe care ea ni-lu va comendá, ni-lu va dá din gratia. De unde provine decadinti'a acést'a enorma? de la noi insine cáci principiulu conducatoriloru nu e interesulu comunu, ci pré multi cérca interesulu propriu; intieleginti'a nu purcede cu o sinceritate necesarie, aroganti'a atintese la predominie, acum nu ne sdím a vatemá unii pe altii a batjocóri, stricá, — éta faptele nóstre!

Concordia redigiata de unu R. in Nr. 37. a. c. nu s'a sfitu a vatemá pre ablegatulu Babesiu cu cuvinte botjocoritórie pentru cá densulu in obiectulu besericescu e nemultiamitu cu proieptulu de lege si de aceea si-a pronunciatu liberu opiniunea sa. Dens'a provóca la aceea cá si capulu besericea Esc. sa B. Siaguna inca ar fi multiamitu, numai ablegatulu B. nu. — Cuventarile dlui B. si a Esc. Sale in adeveru nu sunt identice in tóte, dara cá Esc. Sa n'a atinsu unu punctu, care i s'ar fi potutu splicá de arogantia, pentru acea nu sunt nici contrarie, deci B. cu atat'a mai putinu merita infruntare vatematóre, cáci in cuventarea lui (lasandu cele lalte) se cuprinde unu adeveru, care merita consideratiune, si acela e cá in partea scribiloru e o contradicere, o suprematia, cáci proieptulu suna cá Metropolitii scribiloru si a Romaniloru cu drepturi egale ar fi numai coordinati: inse daca scribiu cu Romanii in cele dogmatice au remasu nedepartiti, ar se tiena sinodu comunu, Metropolitulu scribescu din Carloveti lasandu-i-se titulu de „Patriarcu,“ cu acéla stá naintea Metropolitulu romanescu; prin urmare in sinodulu comunu, presidiulu pururea va fi in partea scribiloru, Romanii dara nu au asemene drepturi, deci in fapta sunt óresi-cum subordinati.

Portarea nóstra pretotindenea e cam asemenea; pretotindene sunt barbati descepti, sinceri, sunt fatiarnici, condusi de patima; petotindenea se lupta zelulu pentru interesulu nationalu fora privire la multimea nepasatiloru séu a renegatiloru. Unu art. din Valea mare publicatu mi-se pare cam pe la a. 1854—5 in Garetu T. (si apoi secundatu din Satmare) dóra din

puntu de vedere, cá natiunea prin zelosi castiga, prin nepasati si renegati perde, dice cá natiunea nu are atata lipsa de dirigatori multi, catu are de cei buni, cari cu portarea loru curata si sincera se atraga simpatia poporului, se-lu descepte, se-lu insufletéscá si se-lu conduce spre bine. — Obiectulu articulu prezentu deci e portarea intielegintiei cu privire la Aradianii constituiti intr'o partita nationala, care cu tóte faptele unor'a totusi neci póte sperá solidaritate, neci vietia durabila, cáci aceste calitati aterna numai de la portarea adeverata, statornica, sincera.

Óre daca combinámu portarea unoru ablegati, cari in 1861, ca anteluptatori si-au castigatu renume si increderea poporului, éra acum sub regimulu stramutatu si schimbatu vedescu apatia, ba dóra si in sessiuni se presenta numai dupa pertratarea obiectulu, candu au se-si radice diurnele: nu se vor afia unii séu altii cari vor face deducerea neplacuta, cá adeca in 1861 zelulu a fostu numai prefacutu, dar in adeveru, sciundu cá la spate stá Schmerling, au venatu interesulu personalu, materialu, tocm'a cum acum'a, voindu a placé regimulu actualu?

Sunt si de aceia cari pentru unu scopu alu loru facu partide in poporu, si acestea (cum li vine la socotéla) in direptiune contraria le sumutia, intarita, si asié desbina poporul care ar trebú comasatu; — preotimei, careia avemu se multiamimu inceputulu lucrariloru, denéga reverinti'a cuvenita, ba si poporul instrainandu-lu, lu demoraliséza; — altii totu din acelu principiu, ca in adunari se póta avé maioritate parte cu argumente maestreite, parte cu artífeli falsi (nu fora seductiune) pregatescu o parte a membriloru partitei; cari apoi, daca si tardú, se vedu insielati, séu se retragu, séu lucra din adinsu in direptiune contraria; éra altii, danduli-se ocaziune spre impedecarea séu spre stricarea unuia dóra mai meritatu, mai arnicu, pasiescu in tipu de patroni, de tutori, informéza si comenda pe altulu, a cui meritu e numai cá s'a nascutu din mama romana si dóra cá fiindu neinteresatu, dá sperantia falsa cá in recunoscinti'a patronatulu va primí (dóra si fora voia) a i se acatiá de grumadi o fica, sora, cumpata a patronulu s. a. — Fora cale, fora competintia se mesteca in schimbarea judiloru, si notariiloru comunali, prin informatiuni sinistre, pe pretorulu respectivu lu seducu, infrica pe contrarii comendatulu loru, infrica pe notariulu slabu cá daca nu va ascultá de astu-feliu de patronu, nu va meritá protectiune, negresitu va cadé daca vr'unu grasunu grasu nu-i va castigá meritu. — Daca astu-feliu de patroni au si inspectiunea, directiunea scoleloru, inventiariulu nu si e harnicu, daca cu o parte a lefisiórei nu-si va castigá merite; óre nu se afla inca si de acei patroni, cari pentru sperantia materiala séu banala nu-si tienu lucru consojntiosu contra cuiva (fie acést'a si romanu mai meritatu decatu patronulu séu patronatulu) a sumutiá poporulu, si in secretu a pasí ca denunciatoriu falsu naintea superioriloru respectivi? apoi ce se judecámu, daca astu-feliu de patroni ar fi din senulu Biserecei, cari ar trebú cu vorb'a si cu fapt'a se vedéca moralitate? dara inca daca are influintia la locu competentu, forméza clubu si cu scopu infernalu de a se naintá pe sine, planuesce surparea altoru romani!

Multi sunt cu sentieminte nationale, nu sunt lenesi a se presentá in conferintia mai vertosu candu e vorba de posturi de ocupatu, marturisescu insisi cu sinceritate cá daca RR. si-au ajunsu scopulu, ca romani, se vor alaturá catra natiunea loru adeca vor se participe din iepurele pregatitu, friptu; inse nu li pasa cá iepurele friptu, pana a ajunsu pe mésa, cata ostenéla multa si spese a costatu, si cá fora acelea dieu iepurele neci candu nu s'ar frige! — Daca dara parti'a nationala nu va face osebire intre persóne, nu va judecá cá cu catu are careva mai multe calitati, cu cari ar poté ajutá interesulu nationalu, dara calitatile sale la scopulu comunu nu le folosescu, cu atat'a mai tare merita delaturare, desconsideratiune; altcum aprobandu neactivitatea acestor'a, nu numai cá nu-i indémna la fapte, ci din contra indémna pe mai multi activi si zelosi la asemene portare negativa, la asemene conduita indiferenta.

Nu se cere ca cineva esindu dintre marginile dreptatii si a cuvenintiei se se certe, se se iee de capu: numai se cere, ca pe bas'a dreptatii totu insulu se delature ce e stricaciosu, totu insulu in proportiunea poteriloru

sale la timpulu seu se concurga la innaintarea bunului comunu, la fericirea natiunei si a patriei, altcum strainii ne vor judecá cá nu suntemu maturi ca se avemu drepturi nationale.

Efeculudurerosu a astoru felu de fapte am vedutu, si me temu cá in venitoriu lu vom vedé si mai durerosu; me temu cá parti'a nationala aradana nu va respunde acceptarii, cáci daca unu romanu adeveratu nu e securu, nu e sprignitu din partea Romaniloru, nu se face osebire intre persónele cu diferite portari; daca unulu ca cumperatu lucra spre surparea altuia nevinovatu séu spre naintarea celui nemeritatu, daca si mai vertosu conducatorii in afaceri comune vedescu interesu privatu egoisticu: e consecintia naturala ca intre membri se lipséca increderea recipróca ce nasce solidaritate si fora care solidaritate neci se póte intipuí vietia, — apoi daca se obsérva cá unii cu informatiuni false pregatescu poporul si asié castiga maioritate in adunari, atunci cum se póte cineva supune votulu maioritatiei astufeliu castigat; séu daca s'a obligatu fora privire la resultatu, cum póte respunde chiamarii sale ca romanu lucrandu intr'o direptiune ceruta nu de interesulu natiunei, ci numai de celu privatu a vre unei arogantie flamende dupa vr'unu postu?

Nu me indoiescu cá precum aiurea, asiá si in Aradu sunt de aceia cari in sperantia cá faptele remanu in secretu, se lasa a fi condusi de patima, de interesu materialu, se petéza prin fapte culpabile de cele mai sus atinse: deci daca voimu partita nationala, liberala spre naintarea bunului comunu si interesulu nationalu (precum asemene partita e de doritu pre totindeunea) atunci parti'a trebuie curatita de acele crime, si zelulu trebuie ascuratu, recunoscutu. — Acel'a care devine la cunoscinti'a faptelor nemorale, stricacióse, trebuie se le descopera in adunari, mai antaiu cu retacerea numelui persónei, apoi daca asié nu se indrépta, trebuie descoperita si persóna; — daca careva din conducatori e acusat, séu barem ca acusat stá in legatura factica, in contielegere strinsa, lucra pe o mana, aceluia trebuie se demustre publiculu cá nu e minoru, precepe conducerea falsa, precepe cui se se incréda.

Multi cari dóra cu fapte mai sus atinse nu sunt petati, dara portarea loru fatia cu parti'a contraria vedescu óresi-cum prodiutiune, se vor scusa cu ace'a: cá parti'a contraria fiindu mai puternica, intre imprejurarile de fatia a trebuitu se céda si se se supuna, dara scusandu-se astu-feliu, se acusa, cáci in 1861 inca au cadutu anteluptatorii, dara au cadutu cu gloria, au castigatu recunoscinti'a natiunei si mirarea strainiloru. — Misielu generalu e acéla, care fuge de naintea neamiculu fora se dec peptu cu elu; Misiéla natiunea ce concede dreptulu fora resistintia, for' a demustrá naintea lumei cá a facutu catu a fostu cu potintia. — Pentru ce se nu primimu principiulu ce l'a enunciatu insusi F. Deák fatia cu Austri'a cá „natiunea numai acelu dreptu lu perde, ce insa-si lu dá, de care ins'a-si se lapéda.“? — De unde se póte splicá asertulu foiloru magiare cá Romanii din Ungari'a au pretensiune moderata, nu pretindu limba in oficiu s. a. l. de unde asertiunea cá prin cercuri nationale si limb'a oficiósa s'ar demicá (deraburt) teritoriulu tierii? negresitu cá din purtarea corifeiloru nostri!

Nu negu cá modalitatea ast'a de a curatí parti'a nationala, dupa parerea unor'a ar fi stricaciósa, instrainatóre, dara daca vom cautá mai din adinsu, ne vom convinge cá numai aceia se vor instrainá, caror'a le sioptesce consciinti'a cá-su fora caracteru, si de faptele loru rele totusi nu vor se se lapede, éra altii se vor bucurá de sinceritatea si moralulu membriloru remasi, se va castigá increderea recipróca, prin ast'a se va consolidá parti'a si va prosperá, de resultatu se nu avemu téma, pana ce intre hotarale dreptatii si a cuvenintiei demustrámu activitate, pana ce demustrámu cá suntemu maturi d'a avé drepturi nationale, numai se nu vatemámu unulu pe altulu, se nu pretendemu ce nu ni se cuvine.

De la diet'a Ungarici.

(**) Siedinti'a din 27 l. c. a casei reprezentantiloru.

Presiedinte S. Gajzágó; notariu Em. Csengeri. Din partea regimulu au venit An-

drassy, Lónyay, Mikó, Eötvös si Wenkheim.

I. Nyári notariulu casei magnatiloru presentéza protocolulu autenticatu alu siedintiei de ieri si aréta totodata cá cas'a de sus se invoiesce cu legile primite de cas'a reprezentantiloru.

La ordinea dilei erá a se votá finalminte a supra proieptelor de lege pentru contributiunea de consumu la vinu si carne. S'au cétitu de trei ori aceste proiepte si s'au primitu.

Cetele Andrassy intrerumpe continuarea obieptelor de la ordinea dilei prin o cuventare scurta aretandu cá aterne casei: unu proieptu de lege pentru organizatiunea armatei (o vom publicá mai tardú) unulu pentru inarmarea tierii, pentru glóte si inca unulu pentru incuviintiarea recrutatoru; aréta mai departe cá Maj. Sa a santiunatu legea pentru biseric'a greco-orientala si róga cas'a a mediloci promulgarea acestei legi.

Dupa astea cas'a revine la ordinea dilei: desbaterea speciala a supra proieptulu de lege in privinti'a tacsei de timbru s. a. Se facu emendamine mai la fie-care §; cele mai multe inse se respinsera, primindu-se testulu originalu si emendaminele comisiunii centrale.

La §. 18 face A. Tincu urmatoriulu emendamentu: „In procesele divortiale (de despartire in casatoria) petitiuniloru si sentintiele aduse se fie eliberate de timbru, candu procesele se pertratéza la oficiolatele bisericesci.“ Se nasce o desbatere lunga a supra acestui punctu; Lónyay vorbesce pentru testu, Borlea contra, S. Papp pentru, mai vorbira inca C. Tisza, P. Desseanu si

Babesiu splicá casei cá temeulu tacseloru la procese nu e si nu póte fi altulu, de catu pretiulu obieptulu séu pretiulu loru in bani séu in valóre de bani din care causa tacsele prin insii introducatorii timbrului s'au aplicatu numai la procese de asta natura. Dar la procesele divortiale — nu existe mesura dupa care se se póta aplicá tacsele timbrali, si si mai pucinu la procesele pentru deonestatiune, calumnia si violintia. Aceste procese ar trebú se se tiena de codicele criminalu daca am avé atare, si ele dóra se vor si pune acolo candu vom codificá, dar pana atunci ar fi o abnormitate si nedreptate a le supune timbrulu; in care casu, cetatianulu care-si cauta onórea ar fi supusu la spese mari, éra castigandu-si procesulu, satisfactiunea i-ar fi — 6 fl. si 66 de cruceru! Astfelu sunt legile tierii, si pentru aceea — Babesiu votéza pentru stergerea simpla a §-lui.

Pe urma se primu testulu originalu prin maioritatea voturiloru respingendu-se modificatiunea comisiunii centrale si emendamentulu lui Tincu. Se mai desbatura si alti §§. din acést'a lege; candu erá se se voteze primirea, s'a vedutu cá lipsescu multi deputati si cas'a nu erá capabila a aduce decisiune valida; deci s'a amenatu votarea pana la siedinti'a ce se va tiena marti.

(**) Siedinti'a din 30 iuniu a casei reprezentantiloru.

Cetele Andrassy presentéza casei legile santiunate pentru contributiunea de sare si pentru prolongirea impoteririi d'a scóte darile. Dupa ast'a se verifica alegerea deputatulu I. Misiciu.

La ordinea dilei erá a se votá despre primirea proieptulu de lege pentru darea de timbru. S'a primitu.

Propunerea lui Cziky in privinti'a procederii regimulu fatia cu asociatiunile democratice, asemene si propunerea lui Bobori in privinti'a esportulu de sare — se respingu.

Din comitatulu Crasnei, 25 iuniu 1868.

(Tienerea Sinodulu biserecei ev. ref. transilvane in Simleu. Primirea Ep-pulu Nagy Péter in comitatulu Crasnei.) Avendu besericea reformata din Transilvania datina si lege de a tiena sinodu in fia-care anu, in diferite parti ale diecesei sale, estimpu s'a convocatu de catra superintendentele seu in tractulu asiá-numitu alu Selagiului, si a nume in urbea Simleu. *)

Sciu cá o. p. cetitoriu (afara de partinitorii absolutismulu ierarchicu, uritorii sinodalitatei si destructorii autonomiei besericea romanesci) mai voiosu ar ceti impartasiri despre

*) Pana acum, totu la alu 14 le anu se tiena acéstu Sinodu in Zfáb, si neci odata in Simleu.

unu Sinodu românesc, și poate nu va avea mare plăcere a se ocupa cu împărțirea despre unu Sinodu calvinescu, în înse asta dată, din mai multe considerațiuni am aflatu de necesariu ca și diariile noastre naționale să iee notiția de spre elu; bucuria poporului magiaru, și mai vertosu a celui reformatu din acestu comitat, manifestata cu ocaziunea ajungerii eppului pre teritoriulu Crasnei, deschiderea cea solena a acestui Sinodu, și prandiurile cele diplomatice date în onorea ospetitoru, dara mai vertosu privindu și la nisuiți a tuturor confesinniloru din Austro-magiaria, — în frunte cea r. catolica — pentru autonomi'a bisericească, sunt împărțiri cari nu se potu innorâ de catra romani mai alesu de catra aceia, cari cunoscundu momentositatea Sinodeloru în fia-care baserica, știu apretiu în destulu bucuri'a credinciosiloru respectivi ce se manifestă, candu vedu pre capulu bisericeii, pre pastorulu, pre parintele loru, suatundu-se în mediloculu filoru sei, și dîmpreuna cu ei, despre binele și fericirea beserecei sale.

Am fostu martoru oculatu la tôte aceste solemnități, și nu mica mi-a fostu suprinderea vedindu devotamentulu și pietatea poporului magiaru ce s'a manifestatu cu tôte ocaziunile, atatu fatia cu pastorulu beserecei, catu și cu Sinodulu întregu.

Din preparatiunile ce le facea magistratul Simleului cu 2 septemani ante de venirea eppului, conchideamu la o primire solena, acésta înse candu o am vedutu în realitate, a trecut prestea acceptarea tuturor'a; în opidulu Crasn'a a fostu primitu de insusi comitele supremu alu acestui comitat, mai apoi într' altu satu de catra v. comitele prim. dupa aceea la dâua porti triumfale unde l'acceptâ unu banneriu numerosu, și tôte corporatiunile, fia-care cu stégulu seu, alta primire de catra consulu urbei Simleu de unde apoi concomitatu de nemurate caruție venindu a descălecatu la corțelulu comitelui, unde acum a 5 ora binevențatu, a fostu primitu de catra unu poporu numerosu ce acursese din tôte partile îmbracatu serbatoresce.

Facendu-se a dâua di în 21 iuniu servițulu divin, uimirea ni-a fostu și mai mare, candu veduramu în bisereca de fatia nu numai pre toti membrii sinodului, dara și pre unu frumosu numeru din întieleginti'a civile, atatu din comitatulu Crasnei catu și din cel'a alu Solnocului de m.; — dâua coruri vocali constituite a nume spre acésta solenite, au contribuitu multu la înfrumțetarea esteriôra a servițulu divin, în presentia unui publicu grandiosu; adeverat'a înfrumțetare înse s'a începutu atunci candu suindu-se pe catredra, pastorulu bisericeii reform. a începutu a laudâ pre Ddieu și a chiamâ ajutorulu lui într' tôte, cu o voce placuta și petrundietoria în animele ascultatoriloru.

Dupa ce a cuvântatu unu protopopu, cu numele Szász Gerő, cu multa dexteritate oratorica D. Eppu s'a suitu a doua ora pe catredra, de unde între altele, frumosu a espusu chiamarea protestantismului fatia cu individulu, cu famili'a și cu statulu; placuta impresiune a făcutu asupra ascultatoriloru candu verbindu despre chiamarea protestantismului fatia cu individulu a accentuat câ radiemulu celu mai puternicu a fia-carei societati priu urmare și alu bisericeii reformate c opiniunea publica, spiritulu comunu alu aceleia, pentru aceea bisericeii reform. a profesatu și trebue se profeseze totdeun'a credinti'a și convingerea câ la amînistrarea trebiloru ei atatu interne catu și publice, se iee parte catu de multi credinciosi de ai bisericeii, — era vorbindu despre ceea fatia cu statulu, dupa o premitere asupra originei protestantismului, a absolutismului bisericeii de pre timpulu reformatiunei precum și despre influinti'a cea prè mare a aceleia-si bisericeii asupra regentiloru; a pronunțiatu cu multa placere câ chiamarea și principiulu protestantismului „e biserica libera în statu liberu.“

În 21 și 24 Iuniu a fostu prandiul diplomaticu pentru 250 persoane, la care au fostu invitați și cam 2—3 romani; era frumosu a privi la unu numeru asiã frumosu de întieleginti, între cari era reprezentata întieleginti'a civile mai de prin tôte partile Selagiului; neci au au lipsitu toastele, aci pentru cas'a domnișoria aci pentru Eppulu, mai apoi pentru Comitele Supr. alu acestui comitat și pentru Vicariulu foraneu alu Selagiului; dintre romanii de fatia înca s'a aredicatu unulu, și într' o limbă frumoasă și fluidă românescă, a felicitatu pre

bisericeii ev. ref. transilvana căci a avutu statornicia și solidaritate destula spre a-si sustine autonomi'a pana în diu'a de astadi nescirbata, sub ori-ce împregiurari grele; în decursulu vorbirei sale l'am vedutu pre oratorulu romanu esprimendu-se cu vehementia sufletăscă; câ și *bisericeii romanescă din Transilvania și partile ei anesse înca a fostu candva autonomă și si-a ținutu sinodele sale regulatu.* (Ddieu și zelulu nostru ni vor ajutâ câ s'o facemu erari autonomă. Red.)

E de însemnatu câ multi dieu cumca tôte primirea Dlui Superintendinte Nagy Péter ar fi o mica demonstrațiune în favorea partidei lui Deák. *)

S'a mai radicatâ toastu pentru B. Kemény Ferencz și Tisza Kálmán (ambi curatori ai bisericeiloru reformate unulu în Tranni'a altulu în Ungari'a) precum și pentru principele Napoleone.

Sedintiele sinodului ev. ref. se ținuu în sala comitatului și vor durâ veri 10—15 zile.

b. —

Unu resnetu la pronunțiamentu din Blasiu.

Pronunțiamentu romaniloru de pre campulu libertatii în diu'a de 3/15 maiu a. c. a strabatutu ca unu fulgeru prin tôte partile locuite de romani. Am plansu, și plansulu meu era dulce și placutu, era plansu de bucuria candu mi-am adusu a minte de Sionu: de suvenirea acelei dile mari și sante în istori'a romanimeii! La tunetulu acelu pronunțiamentu toti romanii au trasaritu ca dintr'unu somnu ce se pare a-i amagi în bratiile servilismului. Bine ai venit, o di maréti! Se pare câ din acelu momentu o voce piôsa, unu resnetu ddieescu a strabatutu inimele romaniloru provocandu-i a lapedâ nepasarea si-a se interesâ mai multu de sôrtea și viitoriulu natiunei, căci acum séu neci odata e timpulu se ni croim o sôrte dâma de maiestatea poporului românesc. Se vom pasî totu asiã cu resolutiune, viitoriulu nostru va fi ascuratu. Romanismulu va triumfâ! Pre catu au fostu de mare bucuri'a și însufletirea romaniloru și cu catu li-a fostu mai bine primitu acelu pronunțiamentu, — pre atata ma și mai mare a fostu ur'a și despretiulu acelu pronunțiamentu din partea ungriloru, și cu atata li-a fostu mai mare grôza cu catu se silisera a imbetâ pre Europ'a cu apa rece bucinandu în tonulu desperatiloru cumca acelu pronunțiamentu e numai o copilaria de catra cati-va popi și studinti agitatori. Nu asiã, fratiloru ungrasi! nu e acelu Pronunțiamentu numai alu unoru popi și studinti pe cari dumevôstra vi place a-i numi copii și în totu chipulu i-apostrofati, se sciti câ acelu pronunțiamentu e alu întregii natiuni romane în numele careia s'a și facutu, afara de cati-va misiei cumperati de voi, cari nu-si pregeta a-si vinde pre mam'a loru ce-i-acrescutu și nutritu cu pane udata cu lacreme, scôsa din pamentulu ingrasiatu cu sangele parintiloru și stramosiloru sei. Voi tradatoriloru! bagati de séma câ veti avé se dati socôta naintea lui Domnedieu și naintea posteritatii a careia blastemulu ve va urmari în eternu. Era voi fratiloru ungrasi! nu ve amagireti câ veti triumfâ prin aceia pe cari i-ati cumperatu în partea vôstra, pre plevea natiuniloru, aceia numai de dragulu interesului facu voi'a vôstra. Daca ei sunt asiã de lasi în catu si-tradédia pre mam'a loru, schimbandu-se timpulu cu catu mai vertosu ve vor vinde și tradâ si pre voi. Unguriloru! aspiratiunile vôstre suprematistore de a triumfâ peste natiunile neunguresci sunt visuri însielatôre, căci mai lesne si-va întôrce Dunareea curgerea sa în apoi, de catu veti realisâ voi aspiratiunile vôtre a supra romanului și consotiloru lui.

Sciti voi în ce stâ triumfulu vosteru? în libertate, egalitate și daca vreti si fratiestate, într' unu recunoscerea autonomiei Transilvaniei, — éca misteriuulu mantuirei vôtrest! Altcum bagati de séma câ ve allati în césulu alu 11. și cocosiulu românescu a cantatu a dâua ora, era la slavi egemoni'a vôstra ajunse verfulu unui

*) Din parte-mi mai câ sum aplecatu a orede acésta cu atata mai vertosu, căci si comitatulu era se face dispusetiuni oficiose ca si magistratul urbanu, de cumva unu baronasu la o adunare mica a comitetului comitatense, la propunerea unui membru pentru asemine dispusetiuni, nu ar fi observatu în datina'ta-i maniera: câ dacu comitatulu se va amestecâ în asemine primii, aci mane va veni Rabinulu jidoviloru și Eppulu Romaniloru și apoi si la acésta va trebui comitatulu se purceda oficiosu,

vulcanu aprôpe de erumpere. Nu vi ziditi casa pe nisipu, căci numai unu ventu linuti din cutare parte si e capetu domniei vôtrest suprematistore.

Poterca e în man'a vôstra pe unu momentu, faceti ce vi place dar bagati de séma câ aveti responsabilitate morala pentru faptele vôtrest. Daca romanii și natiunitatile asuprite au avutu curagiulu a pune capetu cerbiciei vôtrest în timpii cei grei, atunci candu manile loru erau legate și spatele loru garbovite de jugulu tiraniei feudaliloru vôtrest, au dora cugetati voi cumca acum'a voru fi înduplecati a suportâ absolutismulu vosteru și domniea vôstra suprematistore a caror'a edificare o încercati?!

Ce e și acésta ungriloru? de voi pre barbati natiunei nôtrest cei mai de frunte cari întogma casu voi si-ubescu natiunea si se lupta pentru sustinerea onôrei ei, — se lupta pentru dreptate, libertate și egalitate, se lupta pentru recastigarea și asigurarea drepturiloru sale natiunali, (pretensiuni juste, lupte sante și drepté!) voi i-apostrofati si batjocoriti în totu chipulu numindu-i copii, proletari, Ddieu mai scie cum? De unde atata cutediare, nemedistia și neseriositate? daca voiti se aflati ast-feliu de barbati pentru astfelu de apostrofari, atunci cautati-i între ai vôtrest, căci la noi nu se afla de acéa.

Ce e acésta, ungrasiloru! de tôte întreprinderile nôtrest pentru desvoltarea, propasirea și asigurarea esistintiei nôtrest natiunali sunt timbrate au de copilarii, au de agitaciuni? Ce e acésta de a supra nôtstra si a supra diurnaleloru nôtrest natiunali din Trni'a se sustiene legea cea aspra de sub absolutismu, pre candu la diurnalele vôtrest magiare în Ungari'a nu se aplica acésta lege ci alt'a facuta de voi si constitutiunala, și asiã diurnalele vôtrest scriu în libertate?!

Au prin aceea cugetati-câ veti triumfâ și veti asigurâ viitoriulu si esistinti'a vôstra ca natiune politica, dacu veti bucinâ cate mintiuni și corcofele prin diurnalele vôtrest, și veti prepadâ ce aveti pe la pilaritiile de diurnale straine ca se imbecete opiniunea Europei cumca voi sunteti 15 miliône de ungrasi, și se ve laudâ și naltie pana la ceriu cu constitutiunismulu vosteru cu totu, au dora nu ve scimu noif si opininiunea publica din Europa cati sunteti voi și ce poteti, si fora de laudele vôtrest si a foiloru cumperate? Ele si-implinescu porunc'a de dragulu interesului, dar nu de dragulu vosteru „fie sporiu nu fie, numai plata mi se scie“, câ ascultâ-le-va și crede-le-va cine-va? ast'a nu e tréb'a loru! Prin astfelu de procedure umblati a prinde ventulu cu sumanulu, dar ve însielati fôrte amaru!

Nu vi aduceți voi a minte séu nu voiti a scie de discursulu aloru doi ungrasi din anulu 1848, cari se sglimboiau catra maréti'a adunare natiunala a romaniloru în campulu libertatii de la Blasiu întogm'a cum se sglimboia pãti'a catra carnatiulu de pe parete, cari întristati si plini de mahnire eschiamau unulu catra cel'a laltu: „Amicce! ca se facemu noi candva ungrasi din romani, ast'a n'o credu se mi-o spuna chiar Ddieulu Unguriloru. — nu frate, nu câ viti'a romana e casu a viei, ea se prinde ori unde, și carea dacu o tai, capeta potere. Gotii și Hunii, Gepidii și Avarii și noi Ungurii nemica nu poturamu face cu den-s'a; de va scapâ acum din sierbitute, vei vedé ce potere va desfasiurâ, ea se va deprinde în sciintia, arte, milita, și vei vedé apoi fapte generôse cari ni vor fi spre mirare ca a le romaniloru celoru vechi. Tonulu nostru celu detunatoriu nu va mai însulfâ spaima ca pana acum în anim'a plebei, servil'a plebe nu va se mai luere dupa a nôtstra vôi, neci ni va mai întinde bucatura în gura ca mai nainte. Viti'a romana nu-si va mai ținé glorie a trece la superb'a nôtstra ginte. Mai multu nu vom face ungrasi din romani, indesiertu se încerca pro-selitii spre ast'a, — o! indesiertu! Cine pôrta culp'a la acéstea tôte? Cine descépta din somnu romanimeea? o cine? si nevrendu voi spune: noi amiculu meu! căci noi ungrasi (dar se ierti) în locu de a trage spre noi ginte romana, o împingemu, apucandu medilôce aspre, amare, — aprobiedu voi'a, dar neci cum mediloculu ce-lu întreprindu ungrasi nôtstri câ spre acésta se poftesce lungu timp, multa crutiare; fric'a, terôrea, relele neci de catu nu vor fi în stare de a plecâ romanii, ci numai amôrea, ce la noi nu se afla. Au apusu tôte sperarea și tôte fericirea nôtstra, apus'a sôrele nostru ce totulu, noi prin pripirea nô-

stra ce avumu, tôte le puseramu bine.“ (Vedi Ist. rom. din Dac. sup. de A. P. Ilarianu).

Uitati-ve și astadi la cultur'a și umanitate ungrésca, prin ce medilôce voescu densii si acum a-si ascurâ domniea și viitoriulu loru: prin a ținé pe frate în sierbitute natiunala! Ore acésta e destinulu popôraloru? Ddieu a facutu egal pre ômeni si pre popôra, densulu n'a facutu pe ungrasi de domni, dar neci pre alții de servi ai loru! Astadi suferim, frati ungrasi, dar nu suferim de grôza vôstra, ci acceptâmu întôrccrea vôstra. Din gratia nu ceremu si nu primimu nemica de la voi, ci pretindemu ca tuturoru natiunitatiloru se li se recunôsca ce este a loru, fie care natiune se fie dâma de sine și se dispuna liberu de sôrtea și viitoriulu seu, de autonomi'a Transilvaniei se nu ve atingeti. Dreptate, libertate, limb'a, natiunea și autonomi'a Transilvaniei sunt dogmele nôtrest politice.

Asta-feliu e romanulu și romanu sum eu
Si sub jugulu barbaru nu plecu capulu meu.

Bodesci (com. Zarandului) 27 iun. 1868.
preotulu Nicolae Butariu m. p.

Langa Temisiu, 28 iuniu 1868,

(Unu scandalu comis de gidovimeea din Becichereculu-Mare.) Ffii lui Israelu au datina în fișea carnevalului loru a ambli mascati sér'a pre la ai loru din casa în casa. În anulu ist'a unu gidovu K. fôrte avutu, prin banii a însielatu (dupa a loru datina) pe portariulu bisericeii gr. or. serbesci, de au capetatu de la elu unu felonu, patrahiru și o cruce de arginta din biserica, cu cari apoi îmbracandu-se, mascatu si-a luat marsiruta cu alti consoti pe la gidovi se li arete (se precepe câ din batjocura) liturg'a crestinésca: cetiau, cantau, dar candu veniã se fia sarutata și cruce (aci me infioru a spune ce audu, dar) fiecine lesne pôte se scie ce onôre are s. nôtstra cruce în casu unui gidanu; ce e mai multu, înca si prin cele mai depositorie bordee tôte nôptea au amblatu.

E de prisosu a spune ce de sine se întielege câ ca asta séra de petrecere, care destulu materialu de risu li dede, neci candu n'au mai avutu gidanii. Înse cu cele sante nu e de glumitu.

Estu scandalu audindu-se, în 22 maiu a. c. în localitatea „de lectura“ a serbiloru, adunandu-se pentru investigatiune preotimea, întieleginti'a și peste 2000 de credinciosi de a caror'a multime stratele erau atatu de indeseitate în catu nu potea nimene strabate.

Amarétiunea era generale, furi'a poporului vatematu în cele mai sante a le lui, nu mai avea margini; recnete, mii de sentintie se audiau care de care, dar neci un'a nu era spre binele gidaniloru, unii strigau, ca la Bohem'a si la Bù — și altele.

Acésta inversiunare vedindu o presiedintele, a desfăcutu adunanti'a, molcomindu poporulu câ se va indice procesu calcatoriloru de lege, ce de locu s'au si întemplatu.

Acum ambii sunt întemnițati — cresnieulu și israelitulu — estu din urma amblandu fugarindu, de unadi fu prinsu la Mehadi'a, dar avendu unu întieptu conducatoriu unu (Moise) a aflatu de bine ca nôptea se-lu tréca peste marea rosia (Begheiu) se-lu bage în Căsanulu Becichereculu-Mare, câ dieu, în timpulu de acum, diu'a, la vedere, lesne si s'ar fi potutu întemplâ si densulu ca ôre-candu lui Faronau se fia astrucatu de valuri.

Tatalu tenerulu K. audu câ ar fi apromisu 10.000 fl. v. a. pentru crim'a fiului seu, înse crestini nu vindu cele sante pe bani câ nu sunt piei; ci vreu câ ce e santu se fia respectatu de toti.

Rabi alu loru în sinagoga pe ai sei i-ar fi înfruntatu pentru astfelu de fapte; înse candu au ascultatu gidanii de profetii loru? Israelici se vaiera asupra Romaniei câ pasiesce aspru cu ei, dar cine e caus'a? de ce vi aruncu prunci născuti în riulu Nilu? de ce vi derimara sinagoga colo? de ce în Spani'a la o serbatória mare unui israelitu i se tragea în publicu prestea fatia o palma? cercati israelitiloru si ve veti convinge câ numai voi provocati fari'a resbunarii asupra vôstra. Nu vatemati dacu nu onorati ce e santu la crestini, cari cu sudôrea loru ve ținuu pe voi toti, pentru ce cu totu dreptulu merita a fi mai bine respectate santele loru, de voiti ca si ale vôtrest asemene se fie respectate. Atata de asta dată, acceptandu ce va mai descoperi tribunalulu.

(w) Principele Napoleone a sositu mercuri dupa mediadi la 3 ore in capitala Romanilor. Solenitatea primirii s'a inceput delocu la Turnulu-Severinului candu principele puse piciorulu pe pamentulu romanilor liberi, acolo la salutatulu ministrulu-presiedinte Goleseu, armafa din locu i s'a prezentatu, orasiulu era infrumsetiatu. A lungulu malulu caruntului Danubiu In. Sa a primitu de la poporu ovatiuni neinterupte prin tote orasiile, entusiasmulu era mare multimea poporului grandiosa caci acursesera si de prin locurile indepartate ca se urzeze fericire potintelui patronu care ajuta Romaniei a-si frange catenele unalintiei si a intru in sirulu natiunilor libere: Era tardiu noptea de marti spre mercuri candu In. Sa trecu pe la Calafatu, dar orasiulu iluminatu, armafa in parata, poporulu la entusiasm stateau pe malulu Dunarei nevoindu a pusa mai nainte d'a face salutare lui Napoleone.

Mercuri in Giurgiu (unde I. Brateanu esise spre intimpinare) In. Sa gasi o primire precum nu se pote imigina mai caldura. Stratele erau pre anguste multimei adunate. Orasiulu in a sa decoratiune si aclamatiunile poporului faceau impresiuni incantatore, acestea se vedeau pe fati In. Sale si le-a spus: De la Giurgiu la Bucuresti a venitu in 3 1/2 ore, o rapediune ce la facutu se spunu ca acum precepe de ce s'a intardiatu cu cladirea drumurilor de feru.

La Copaceni i-a esitu spre intimpinare M. Sa Domnulu. Dupa salutare cordiala venira amendoi in aceiasi carutia catra capitala. A lungulu drumulu erau multime de standarde si insemne, francesi si romanesci, si insem-

nele districtelor. In capitala stratele decorate Atatu poporu venise si de la tierra imbracatu serbatoresce catu numai poteai cuprinde cu vedere. Nu sciu daca politiei seu norocului avemu d'a multiam ca in acesta indesela nu s'a intemplatul nenorocire. Principii fura salutat cu entusiasm, damelor s'au parutu ca areurile de triumfu si altele contienu pre putiene flori, deci si densele mai aruncara flori in caret'a principiloru. In. Sa a descaltatu in palatulu domnescu si de aci s'a dusulu otelulu Hugues cum i-a fostu dorintia din cauza ca e incognito. Cuventarile se intielegu fora a pomeni de ele.

La Cotroceni, gradina Domnulu, a fostu o serata splendida. In. Sa a visitatu monastirile Cernica si Paserea din vecinatate si au primitu multe audiintie, si mai multi si-au insersu numai numele ca nu mai crati timpu de a-i primi. Noptea de joi spre vineri, In. Sa a plecatu catra Constantinopole. Nu ne indoimu ca a fostu incantatu de primirea ce a gasitu. Ddieu se ni-lu tiena totu in amicetia catra iubita nostra tierra.

VARIETATI.

Invitare

Toti acei domni si frati, cari pana acum s'au insinuat de membri ai partiei nationale romane din comitatulu aradanu, precum si aceia cari de aci nainte voiescu a intru in acesta partita, sunt pofiti Luni in 6 Iuliu nou a. c. la 6 ore d. m. a se aduna in localitatea indatinata la Aradu, pentru constituirea finala a partitiei. Aradu, 27 iunie nou, 1868.

Presedjulu comitetulu provisoriu.

= Congresulu natiunali besericescu. Din Sibiu ni se scrie, cu datulu 13/25 iunie, urmatorele: Astadi s'a tienutu conferintia la Escel. Sa Parintele Metropolitu Andrei Br. de Siagun'a in privintia tienerii congressulu Metropolitanu. Conferintia a custatu din 16 membri parte protopopi parte civili.

= O scobla aprinsa. Costeiu (cottulu Carasiu) 27 iun. 1868. In 13 l. c. s'a aprinsu scobla nostra comunal, dar au arsu numai sindilele dintre doue cornuri caci antistia si alti locuitori acursesera rapede si stinsera. Acestu evenimentu desu micu, l'am crediutu demnu de insomnatu in epoca nostra in carea domnesce indiferentismulu peccatosu si desgustarea pentru instructiunea publica, in catu ti vine se te miri ca se gasesce o antistia carea nu lasa scobla se arda! O spunu acesta pentru altii, caci catu e pentru antistia nostra dens'a a fostu totdeun'a zelosa catra scobla. (Satira nimerita! altmintre neci aiurea antistia nesmintu ca n'ar lasa se arda scobla, daca nu din amorea catra invetiatura, celu putienu de friea se nu se aprinda casele vecine. Red.)

Nr. scol. 77 ex 1868.

Concursu.

spre catedra doctentia la fetitiloru din comun'a Ghiladu, carea e inozestrata cu emolumente anuale urmatore:

84 fl. v. a. bani gata, 50 % de sare, 100 % de lardu (elisa) 15 % de lumini, 4 orgii (stangeni) de lemne, 6 orgii de paie, 60 de meti de grau de pane, 4 jugere (lantie) de aratura, cortelu liberu cu gradina propria.

Cu diu'a de astadi se deschide concursu si pana in 15 iuliu a. c. st. vechiu se inchide concursulu; dreptu acea doritorii de a ocupa acestu postu se avisa a subterne recursele sale stilisate si adresate catra Venerabilulu Consistoriu din Caransebesiu, mai antaiu la cancelaria tractulu gr. or. romanu alu Ciacovei. Cartea de botezu, testimoniele despre absolvarea sciintiloru, despre portarea morala si despre servitiulu de pana acum, tote au,

dicu, se fie timbrate si francate se mi se trimita.

Ci acova in 6 iunie 1868 s. v.

Ioane P. Seimanu m/p. inspectore scol. triviale din tractulu Ciacovei.

Cursurile din 30 iunie. 1868 n. ser'a.

(dupa aratare oficiala.)

Table with columns for 'bani' and 'marf.'. Rows include 'Imprumutele de stat', 'Efecte de loteria', 'Oblegatiuni desareclnatoe de pamentu', 'Actiuni', and 'Bani'.

Uniculu medilocu si celu mai bunu pentru.

Crescerea perului,

suntu: Preparatele de unsu perulu, de J. Wil. Abt, in Viena,

privilegiate de Majestatea Sa c. reg. apostolica.

Scrisori de recunosctia:

Domnulu Vilelmu Abt la Viena! sum fericitu prin rezultatulu eminentu a pomadei de unsu perulu facuta de dia, si te rogu urgente se-mi trimiti pe posta 2 laditie cate cu 60 cr. Primesce inca odata multiamirea mea pre cordiala pentru inventatiunea domniale cea pre pretiuita pentru omentnea patimitoria, si ingaduiescu de odata se dai publicatei aceste sire pentru ca cu timpul se pera din limba cuventulu „capu plesuigu“.

Estrasu din „Foi'a periodica pentru medicina'a forensa, cur'a publica si legelatiunea medicinala" de datulu Viena, 6 augustu 1867:

Preparatele de unsu perulu facute de Dlu Abt pe di ce merge se bucura de imbratiasire mai mare din partea publiculu, de ora ce rezultatele ce se castiga prin ele in privintia crescerii si conservarii perului sunt intradeveru supradiatori. Deci recomandamu cu caldura acestu preparatu curatu si efinnu tuturor ce dorescu se si-conserve perulu.

Afara d'acestea preparatele lui Abt pentru unsu perulu, spre conservarea si crescerea lui, sunt bine recomandate inca prin mai multe de catu 1000 de epistole, — cari in originalu stau fie cui la-dispositiune — precum si de capacitatele cele d'antaiu in medicina, din Europa, si prin unmare ori care alta premiare e supraflua.

Pretiturile in detaliu:

- 1 Flacon (sticlutia) de oleu filtratu de unsu perulu cu ori fara parfumu 1 fl., in forma de pomada intr'o ladutie decorata in modu elegantu 60 cr., ca cosmetica (medlocu de frumsetia) 50 cr., pomada de ast'pentru a colora perulu in negru seu brunetu costa o ladutie din sticla de alabastru 1 fl., ca cosmetica 50 cr., pomada de barba, negra, blondina ori bruneta 25 cr., unu cartonu (o ladutie de hartia grosa) pregatitu in modu elegantu proviediutu cu 5 bucati c. r. privilegiate preparate de unsu perulu, mentiu spre decorarea unei mese de toaleta era mai vertosu aptu pentru presente; pentru danue cu esbuchtetu 3 fl., pentru barbati 2 fl. 80 cr.

celu mai nou, bunu si nevatematoriu Mediloculu de a colora perulu, in negru si brunetu cu 2 fl. 50 cr. unu cartonu; perii si peptene etc. pentru peptenare 50 cr. Pasta de coloratu perulu, negra si bruneta cu totu cu peptenu si peria 1 fl. Reseda-Pomada pentru conservarea perului, o ladutie 1 fl., ca cosmetica 30 cr.

Laptele frumsetii pentru infrumsetiarea fetii cu 40 cr. un flacon.

Pasta aromatica de dinti pentru conservarea dintiloru si a gingelloru cu 40 cr.

Eau Athenienne (apa ateniense) esintia adeveratu francesca pentru perderea matretii, unu flaconu 1 fl. Totu felulu de produse de parfumerie si altu felu de articule de toaleta.

Procurarile in strainetate se facu pe langa trimiterca pretiului si 10 cr. spese de invalidu.

Depositulu principialu de trimisulu in cantitati mari si mici.

In salonulu meu de peptenatu. Stadt, verlängerte Kärnthnerstrasse Nr. 51. si in fabrica: Neubau, Neubaugasse Nr. 70.

Mai departe la D. A. Moll, apotecariu, Tuchlauben; Eduardu Haubner, apot. „zum Engel“ am Hof; I. Weiss, apot. Tuchlauben; I. Ritter Rothenthurmstrasse nr. 16; la dr. Girtler, ap. Freitung si c. r. apoteca campestra la Stefansplatz. — In Aradu: (Schwellengraber) friseriu; Brunn: la A. W. Wlasak, apot.; Bozen: I. Bederlunger; Graz: H. Kielsauser si I. Purgleitner; Krakau: I. Jahn; Klagensfurt: I. Dettoni, friseriu; Livio: P. Micolasch; Lenza: I. Haunsteiner; Laibach: Ed. Mahr; Neugradisca: M. Kapun; Olmitz: Carolu Steigel, friseriu; Oedenburg: A. Meczey, apot.; Praga: I. Fürst, apot.; Pesta: L. v. Török, apot.; Posium: I. Wörsterlöw si F. Heinrici; Raab: F. Liczenmeyer, apot.; Reichenberg: Ludovicu Ehrlich, apot. Salisburgu: I. Sztammer; Szegedin: F. Weiglein; Wr. Neustadt: Ch. Piemontesi.

Avisa!

Afara d'acestea pomada facuta de mine se afla in tote apotecele mai alese, in parfumerii in cele mai multe negotie, ce se deprindu cu parfumerii, precum in Viena si in provincie asi si in strainetate, si pentru a delatura falsificarea aducu la cunosctia publica ca preparatele mele de unsu perulu sunt proviediute cu indrumarea cum se se folosesc precum-si cu copi'a c. r. privilegiu nrulu 5640 — 2340 precum si cu marc'a mea propria.

Vilelmu Abt, friseriu, parfumariu, si proprietariu de privilegiulu c. r. in Viena.

Odontine (pasta de dinti) in ti-gaia de porcelanu cate cu 84 cr. La 1 ducina 20% scadere. Acesta pasta este mediloculu celu mai eminentu pentru curatiunea dintiloru, pentru a pastra dintii sanatosi si forte abli, pentru a delatura petra de dinti in modu nestricatiosu si fara dureri, pentru a intari gingii si a scuti de sangerare si de clatinare.

Elixir Balsamicu (balsamu de dinti si de gura) aprobatu prin mii de medloce ca medloculu celu mai eminentu pentru curatiunea gurei, impropetarea respirarii, si pentru a tinea dintii si gingii sanatosi si curati, este a se folosi mai vertosu dupa gustare. Unu flaconu 70 cr. la 1 duc. 20%.

Algontine (apa de dinti care inceta momentanu dorerea.) Uniculu medilocu recunoscutu pana acu contra chinurilor durerii de dinti, are accesu momentanu si nu contine substantie spirituoase, tari si acre, o potu folosi si copiii. In sticle cu 35 cr. si cu 70 cr. La 1 duc. 20%.

Bruchpflaster. Se recomanda la surupaturii la barbati, pregatitu si recomandat de dr. Krüsi, medicu practic pentru cei surupati, in Basel. In scutul den plumbu, cu descriere 4 fl. v. a.

Cachou aromatisé pentru a perde mirosulu reu din gura dupa fumare, dupa mancare, dupa beutura, precum: vinu, bere, s. a. nelucungiaratu de lipsa candu se facu visite mai alese, la teatru, baluri s. a. Cachou se compune din plante curate ce corespundu deplinu sanetatii, este preservativa contra ruinarii dintiloru, contra durerii de dinti. De cate ori se folosesc se sparge in dinti o pilula, prin ce se perde mirosulu reu. In scutul cate 70 cr.

Oleu de peru, de Chinارينden pentru indesirea perului si pentru intarirea radacinei lui. O sticla 70 cr. 20% la duc.

Dorsch-Leberthran adeveratu, oleu, medloculu celu mai eminentu la tote bolele de peptu si de plamuni, recunoscutu de calitate eminenta si de gustu bunu. O butelua cu 1 ori cu 2 fl. v. a. La o ducina de butelua 25% se scadu.

Eau antéphilique. Acesta apa pregatita din plante este unu medlocu reprobatu de ani pentru intinerirea, infrumsetiarea si tocuirea pelii si pentru perderea totala a tuturor sojuriloru de eflorescentie, precum rapuri, linte, besicutie s. a. Unu flaconu 1 fl. 1 duc. 9 fl.

Franzbranntwein o sticla cu 1 fl. 50 si cu 80 cr. Balsamu pentru degeraturu in tigai cu cate 50 cr. v. a. alina catu se pote mai lute dorerea si vindeca chiar si degeraturii vechi, prin recomandatiune de mai multi ani si a agonisitu multiumire generala ca unu medlocu recomandatulu.

Tinctura de dinti de Max Florian Schmidt, med. dr. si profesoru, alina dorerea, intarece si este antiscurbata. Acesta tinctura facuta dupa receptulu originalu se folosesc tare multu, de 1/2 de seculu, cu rezultatu eminentu, precum pentru a alina cu graba dorerea de dinti asi ca apa intaritoria de gura; tinctura are 2 preferintie mari, ea este tare folositoria si pentru cftinitate ei face ca tote cele late fluiditati pentru dinti se se delature. Se capeta originala in sticlutia cu 40 cr. la 1 duc. 25% scad.

Anodyne Neklace Childrens Theeth margica anglesa de dinti pentru a le pune la copii, ele conserva dintii. Pretiulu 2 fl. la duc. 25%.

Wurm-Tabletten de dr. Caland. Acestea sunt unu medlocu securu contra vermiloru, au unu gustu tare bunu, si pentru acea baiatiura se potu dai in jocu. In scutul aretarea cum se se folosesc, 40 cr. la 1 duc. 20% scad.

Pastille digestive de Billin (turtilie pentru mistuire, de Billin.) Pastilele de Billinu produse din renumita fontana alui Billinu contienu tote particelele consumatorie din acesta apa minerala. Sunt de recomandatulu candu se oparece, la gariu in stomacul, candu se unfa pantecele, si candu stom. nu pote mistui, candu se manca ori se be peste mesura, candu se rigaie la cataru cronicu in stomacul, candu se folosescu ape minerale la atonia stomaculu si a canalulu matulu, la ipocondria si isteria. Pretiulu: scat. 70 cr.

Sapunu aromaticu, medicinalu, de plante din munti. O bucata 40 cr. la 1 duc. 20%.

C. r. priv. Tannochinin-Pomade. Medloculu celu mai bunu si siguru pentru crescerea perului, dupa folosire de 8-10 zile s'a delaturatu de siguru si durabilu caderea perului, s'a ajutoratu crescerea perului, suatiene perulu moie si cu hiein in colorea-i naturala si impedeaca a se face metretia. Este recomandat de multe autoritati in medicina si fie-cine pote ceti epistole de recunosctia. O dosa ajunge pentru 3 luni, pretiulu 2 fl.

Pate pectorale de apotecariulu Georé in Francia. — Tablete pentru peptu catra catarulul, tusei, reguatieli. O scutul 70 cr. La 1 duc. 25%.

Untura pentru gusia (pe sem'a celoru gusiati) in sticlutia 40 cr.

Pastille de chocolat ferruginen. Ciocolata pentru inubnirea sangelui si contra galbaniarii. O scutul 90 cr.

Balsam pentru rani si stomacu ung. de Seehofer in sticla 40 cr.

Pulbere universale de mancare de Götli, pana acu neajunsu in efectulu sen in privintia misturii, a curatirii sangelui, a nutritiei si intarjrei corpulu. Devine, folosindu-lu in fie-care di (de 2 ori), ca medicina pentru multe patime dintre cele mai asupricioase, precum nemistuirea, arderea cu fertura, inohulatura matiloru, inlenirea matiloru, slabirea membriloru, hemoroide de totu felulu, scrofulu, gusia, galbaniarea, totu felulu de pete cronice, cangrena, dorere periodica de capu, dentru bol'a de vermi si de petra, flegma; e uniculu medlocu radicalu pentru arthritia cronicu iradecinat si pentru tuberculosa. La cura de apa minerala face serviciu eminent nainte catu si pana catu durza cura si dupa cura. O scutul mare 1 fl. 26 cr., un'a mica 84 cr.

Medlocu francescu, fluidu pentru a vapsi perulu, pentru a vapsi cu elu peru de totu felulu in negru, brunetu, blondinu, in 10 minute si durabilu, efectulu lui este cunoscutu pretutindene, in catu nu face treubintia a-lu mai laud'a. Unu aparatu, ad. 2 perii si doue scafe, 50 cr. Unu flaconu 2 fl. v. a.

Barthaar-Stangenpomade care posedie cele mai eminente inusiri de la pomada de susu, servece pentru a asigura pe timpul indelungatu crescerea perulu, pana candu acela prin influinta pomadei va fi de ajunsu coloratu. Acesta pomada se pote folosi si ca pomada eminenta si neintrecuta de barba. Costa 60 cr.